

Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2025. gada 19. jūnijā

Senāts šādā sastāvā: senators referents Gvido Ungurs, senatori Ināra Garda un Normunds Salenieks

rakstveida procesā izskatīja zvērinātas tiesu izpildītājas Evitas Eisteres blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 5. marta lēmumu daļā par tiesas izdevumu atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Zvērināts tiesu izpildītājs Andris Sladzs no amata atcelts 2016. gada 26. februārī, bet 15. martā viņa lietvedībā esošās lietas nodotas zvērinātai tiesu izpildītājai Evitai Eisterai.

Zvērināta tiesu izpildītāja Andra Sladza rīkotā izsolē 2010. gada 28. decembrī SIA „Rebl” iegādājās nekustamo īpašumu un iemaksāja zvērināta tiesu izpildītāja Andra Sladza depozīta kontā pirkuma maksu 127 183,30 EUR.

Tiesvedības procesā, kas noslēdzās 2016. gada 10. martā, zvērināta tiesu izpildītāja Andra Sladza rīkotā izsole atzīta par spēkā neesošu, un uz SIA „Rebl” nosolīto nekustamo īpašumu 2023. gada 7. martā īpašuma tiesība atjaunota parādniecei.

Zvērināta tiesu izpildītāja Evita Eistere 2023. gada 18. aprīlī atmaksāja nosolītājai tiesu izpildītāja depozīta kontā uzglabātos 124 683,35 EUR, norādot, ka pilnu pirkuma maksu viņai nav iespējams atdot, jo zvērināts tiesu izpildītājs Andris Sladzs 2012. gadā pārskaitīja uz savu saimnieciskās darbības kontu kā sprieduma izpildes izdevumus 2500,05 EUR, tādēļ šī atlikusī summa tiks atdota pēc tās atgūšanas no Andra Sladza.

Zvērināta tiesu izpildītāja Evita Eistere 2023. gada 28. aprīlī cēla tiesā prasību pret Andri Sladzu par parāda piedziņu, kurā lūdza piedzīt no Andra Sladza 2500,05 EUR, t. i., nepamatoti paturētos sprieduma izpildes izdevumus par izsoli, kas vēlāk atzīta par spēkā neesošu. Ar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 5. decembra spriedumu civillietā Nr. C33364723 prasība apmierināta.

[2] SIA „Rebl” 2023. gada 27. aprīlī cēla tiesā prasību pret zvērinātu tiesu izpildītāju Evitu Eisteri par neatmaksātās pirkuma maksas daļas 2499,95 EUR piedziņu.

Lietā kā trešā persona bez patstāvīgiem prasījumiem atbildētājas pusē tika pieaicināts Andris Sladzs.

[3] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 24. janvāra spriedumu SIA „Rebl” prasība noraidīta. Par minēto spriedumu prasītāja iesniedza apelācijas sūdzību un lietā tika ierosināta apelācijas tiesvedība.

[4] Andris Sladzs iesniedza tiesā 2024. gada 10. decembra maksājuma uzdevumu par 2500,05 EUR samaksu zvērinātai tiesu izpildītājam Evitai Eisterei, kas samaksāti, labprātīgi izpildot spriedumu civillietā Nr. C33364723.

Savukārt atbildētāja zvērināta tiesu izpildītāja Evita Eistere 2025. gada 14. janvārī paziņoja tiesai, ka pārskaitījusi prasītājam atlikušās iemaksātās pirkuma maksas daļu 2500,05 EUR, tādējādi izsolē iemaksātā summa ir pilnīgi atmaksāta.

[5] Ar Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 5. marta lēmumu tiesvedība lietā SIA „Rebl” prasībā pret zvērinātu tiesu izpildītāju Evitu Eisteri par naudas piedziņu izbeigta un no atbildētājas prasītājas labā piedzīti tiesas izdevumi 673,57 EUR, nosakot prasītājam tiesības saņemt likumiskos procentus no piedzītās summas, kā arī no atbildētājas valsts labā piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,67 EUR.

Lēmumā norādīti šādi motīvi.

[5.1] Tiesvedība lietā izbeidzama, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223. panta 4. punktu, jo prasītāja tiesas sēdē atteicās no prasības, tā kā prasījums tika labprātīgi apmierināts.

[5.2] Prasītājam radušies tiesas izdevumi: valsts nodeva 334,60 EUR par prasību un 334,64 EUR par apelācijas sūdzību, kā arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,33 EUR.

Attiecībā uz tiesas izdevumiem piemērojama Civilprocesa likuma 41. panta otrā daļa.

Lai gan atbildētāja uzskata prasību un prasītājas apelācijas sūdzību par nepamatotu, konstatējams, ka atbildētāja pēc prasības celšanas un apelācijas tiesvedības ierosināšanas labprātīgi apmierināja prasību un izmaksāja prasītājam atlikušās pirkuma maksas daļu. Ievērojot, ka prasītāja atteicās no prasības, tādēļ, ka atbildētāja to labprātīgi apmierināja, tiesvedības izbeigšana pielīdzināma prasības apmierināšanai. Līdz ar to atbildētājam jāatlīdzina prasītājam radušies tiesas izdevumi 673,57 EUR.

[5.3] Atbilstoši Civilprocesa likuma 195. panta pirmajai daļai un Senāta Civillietu departamenta 2021. gada 15. decembra senatoru kopsapulces lēmumam prasītājam nosakāmas tiesības saņemt Civillikuma 1765. panta pirmajā daļā paredzētos likumiskos procentus.

[5.4] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta otro daļu, ja prasītājs neuztur savus prasījumus, jo atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis, tiesas izdevumus valsts ienākumos piedzen no atbildētāja.

[6] Par minēto lēmumu atbildētāja iesniedza blakus sūdzību, pārsūdzot lēmumu daļā, ar kuru no viņas piedzīti tiesas izdevumi un prasītājam noteiktas tiesības saņemt likumiskos procentus.

Blakus sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[6.1] Civilprocesa likuma 41. panta otrās daļas 3. teikums ir interpretēts un piemērots nepareizi. Minētās normas piemērošanas priekšnoteikumi ir: 1) prasījums netiek uzturēts; 2) labprātīgi apmierināts prasījums. Pēdējais šajā gadījumā neizpildās.

Atbildētāja pārņēma zvērināta tiesu izpildītāja Andra Sladza izpildu lietas un, konstatējot, ka prasītājam nav atmaksāta visa izsolē iemaksātā summa, cēla tiesā atbilstošu prasību par trūkstošo naudas līdzekļu piedziņu. Atgūstot iztrūkstošos naudas līdzekļus un pārskaitot tos prasītājam, atbildētāja ir veikusi likumā noteiktu zvērināta tiesu izpildītāja pienākumu izpildi, bet nevis prasījuma labprātīgu apmierināšanu.

[6.2] Tiesu izpildītāju likuma 94. panta trešās daļas trešais teikums noteic zvērināta tiesu izpildītāja darbības zaudējumu kontekstā, un šā likuma 13. sadaļa nosaka depozīta summu uzskaiti un izmaksas kārtību.

Prasītājam pienākošos summu bija iespējams izmaksāt pēc tam, kad Andris Sladzs samaksāja, labprātīgi izpildot spriedumu civillietā Nr. C33364723, no viņa piedzīto parāda summu. Līdz tam atbildētājas rīcībā nebija

naudas līdzekļu, lai izpildītu likumā noteikto pienākumu.

Šādos apstākļos tiesa nepamatoti secināja, ka atbildētāja labprātīgi apmierināja prasību. Tiesa nav nošķīrusi prasījuma labprātīgu apmierināšanu no zvērinātam tiesu izpildītājam likumā noteiktā pienākuma izpildes.

Secīgi arī tiesas izdevumi valsts labā piedzīti un likumisko procentu samaksas pienākums noteikts nepamatoti.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris blakus sūdzībā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka lēmums pārsūdzētajā daļā atceļams un jautājums par tiesas izdevumu atlīdzināšanu nododams jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[8] Lietā pastāv strīds par tiesas izdevumu atlīdzināšanu, izbeidzot tiesvedību lietā.

Kā norādīts šā lēmuma 5. punktā, ar Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 5. marta lēmumu tiesvedība lietā izbeigta. Tiesvedības izbeigšanas pamats ir prasītājas atteikšanās no prasības (Civilprocesa likuma 223. panta 4. punkts) tāpēc, ka atbildētāja to pēc prasības celšanas ir labprātīgi apmierinājis.

[8.1] No Civilprocesa likuma 41. panta pirmās daļas pirmā teikuma izriet vispārīgs princips, ka tiesas izdevumu atlīdzināšana paredzēta tai pusei, kura prāvu vinnējusi. Tātad, tas var būt gan prasītājs, kura prasība apmierināta, gan atbildētājs, pret kuru celtā prasība noraidīta. Šāda regulējuma mērķis ir nodrošināt, ka puse, kas nepamatoti izvairījusies no citas personas tiesību ievērošanas, nes ar šādu rīcību saistītos tiesas izdevumus, kas plašākā izpratnē uzskatāmi par aizskartās puses zaudējumiem (sk. *Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs Prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 146. lpp.*). Praksē tomēr iespējamās situācijas, kurās tiesvedība noslēdzas, neizšķirot strīdu pēc būtības, piemēram, atbildētājam prasījumu izpildot pirms sprieduma taisīšanas, atstājot tiesas izlemšanai jautājumu par tiesas izdevumu atlīdzināšanu.

[8.2] No Civilprocesa likuma 41. panta otrās daļas trešā teikuma satura un jēgas skaidri izriet, ka tiesības uz tiesas izdevumu atlīdzināšanu ir arī prasītājam, kurš neuztur prasījumus tāpēc, ka atbildētājs tos pēc prasības celšanas ir labprātīgi apmierinājis, tas ir, kad lietas iztiesāšana pabeigta bez sprieduma taisīšanas.

Analoģiski Civilprocesa likuma 42. panta otrās daļas otrais teikums šādā gadījumā paredz atbildētāja pienākumu atlīdzināt valstij arī tos tiesas izdevumus, kas nav samaksāti iepriekš.

Tomēr, ievērojot civilprocesā pastāvošo dispozitivitātes un sacīkstes principu, lūgums par tiesas izdevumu piedziņu saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta otrās daļas trešo teikumu prasītājam jāpamato, proti, jāpierāda, ka, pirmkārt, prasījumus atbildētājs apmierinājis pēc prasības celšanas, un, otrkārt, ka pēdējais to izdarījis labprātīgi.

[8.3] Civilprocesa likuma 41. panta mērķis ir novērst situācijas, kurās nepamatoti aizskartā persona cieš izdevumus par savu tiesību aizsardzību tiesā. Šis mērķis tiek sasniegts ar tādu civilprocesuālo regulējumu, atbilstoši kuram izdevumi par tiesvedības procesu ir jāmaksā tam, kurš ir vainojams šo izmaksu radīšanā. Atbildētājam ir jācieš tiesas izdevumi, ja viņš devis iemeslu pamatotas prasības celšanai (sk. *Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 421. lpp.*).

Arī judikatūrā atzīts, ka Civilprocesa likuma 41. panta pirmās daļas pirmajā teikumā ietvertā tiesību norma nav piemērojama gadījumos, kad persona, kura ir atbildētājas procesuālajā statusā, nav aizskārusi prasītāja tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses un nav devusi iemeslu prasītājam prasības celšanai (sk. *Senāta 2018. gada 29. janvāra sprieduma lietā Nr. SKC-48/2018, ECLI:LV:AT:2018:0129.C04057015.1.S, 14.2. punktu*).

Tādējādi tiesai, lai pareizi izlemtu jautājumu par tiesas izdevumu atlīdzināšanu, kad lietā izbeigta tiesvedība sakarā ar prasības atsaukšanu, ir jāizvērtē apstākļi, kuru dēļ prasība tika atsaukta, tostarp, vai prasība tika labprātīgi apmierināta.

Konkrētajā gadījumā tiesa šādu vērtējumu nav veikusi, kā arī nav ņēmusi vērā, ka prasība par izolētiem iemaksāto naudas līdzekļu atdošanu celta pret zvērinātu tiesu izpildītāju, kas pārņēma no amata atceltā tiesu izpildītāja lietas, tostarp depozīta kontā esošos naudas līdzekļus nepilnā summā, t. i., iztrūka 2500,05 EUR, kas bija nepamatoti ieskaitīti sprieduma izpildes izdevumos par spēkā neesošu atzīto izsoli. Tas nozīmē, ka zvērinātas tiesu izpildītājas Evitas Eisteres rīcībā nebija pilna prasītājas samaksātā pirkuma maksa, lai amata pienākumu izpildes rezultātā viņa to visu varētu atdot prasītājai. Šāda situācija bija pamats, lai zvērināta tiesu izpildītāja Evita Eistere celtu prasību pret bijušo zvērinātu tiesu izpildītāju Andri Sladzu un atgūtu iztrūkstošos naudas līdzekļus, t. i., atjaunotu depozīta konta bilanci, kāda tā bija pirms sprieduma izpildes izdevumu ieturēšanas. Tikai brīdī, kad

Andris Sladzs, labprātīgi izpildot spriedumu, 2024. gada 10. decembrī atbildētājas depozīta kontā iemaksāja 2500,05 EUR, viņa izmaksāja šo pirkuma maksas atlikušo daļu prasītājam.

Faktiski gan prasītāja, gan atbildētāja ar vienas dienas starpību bija uzsākušas tiesvedību par vienu un to pašu priekšmetu – prasītājam pienākošās pirkuma maksas daļas piedziņu –, un prasītāja sava prasījuma apmierinājumu no atbildētājas saņēma uzreiz pēc tam, kad atbildētājas kā zvērinātas tiesu izpildītājas depozīta kontā tika saņemti no Andra Sladza bez tiesiska pamata paturētie sprieduma izpildes izdevumi. Tas nozīmē, ka prasītājas prasība faktiski celta priekšlaikus, t. i., vēl pirms zvērinātas tiesu izpildītājas depozīta kontā tika atgūta prasītājam pienākošās pirkuma maksas daļa. Turklāt vēl līdz prasības celšanai tiesā zvērināta tiesu izpildītāja Evita Eistere bija informējusi prasītāju par neiespējamību atdot pilnu pirkuma maksu, kamēr iztrūkstošie naudas līdzekļi netiks atgūti no amata atceltā zvērināta tiesu izpildītāja Andra Sladza.

Jāpiekrīt blakus sūdzības iesniedzējas argumentiem, ka saskaņā ar Tiesu izpildītāju likuma 94. panta trešās daļas trešo teikumu tiesu izpildītājs nav atbildīgs par zaudējumiem, kas radās vai nākotnē varētu rasties amatu atstājušā zvērināta tiesu izpildītāja darbības rezultātā. Prasītājas prasījumu nebija iespējams apmierināt, kamēr netika atgūta tiesu izpildītāja depozīta kontā iztrūkstošā prasītājam pienākošās pirkuma maksas daļa, t. i., no atbildētājas neatkarīgu objektīvu apstākļu dēļ.

[9] Apkopojot iepriekš izklāstītos apsvērumus, Senāts atzīst, ka pārsūdzētais lēmums daļā par tiesas izdevumu atlīdzināšanu nav pamatots, tādēļ tas ir atceļams un jautājums nododams jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[10] Atceļot lēmumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 444.¹ panta otro daļu zvērinātai tiesu izpildītājai Evitai Eisterei atmaksājama drošības nauda 70 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448. panta pirmās daļas 2. punktu un 449. panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 5. marta lēmumu daļā, ar kuru no zvērinātas tiesu izpildītājas Evitas Eisteres SIA „Rebl” un valsts labā piedzīti tiesas izdevumi, un nodot jautājumu par tiesas izdevumu atlīdzināšanu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;

atmaksāt zvērinātai tiesu izpildītājai Evitai Eisterei drošības naudu 70 EUR (septiņdesmit *euro*).

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators G. Ungurs

Senatore I. Garda

Senators N. Salenieks